

*Wjesole hodby
a strowe nowe lěto*

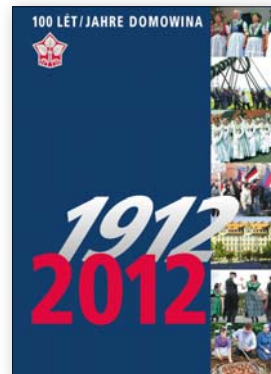
Foto: Měrcin Kašpor

Wšěm čłonom, přecelam a partneram Domowiny přeju měrliwe a spokojne hodowne swjate dny kaž tež strowe, zbožowne a wuspěšne nowe lěto. 2012 swjećimy 100. róčnicu založenja Domowiny. Bychmy so wjeselili, tutón jubilej zhromadnje z Wami woswjećić móc.

Wšyknym čłonkam, psijašelam a partnerjam Domowiny žycym měrne a spokojne swěte gódowne dny ako teke strowe, glucne a wuspěšne nowe lěto. 2012 swěšimy 100. wrošenicu založenja Domowiny. By se wjaselili, gaby ten jubilej zgromadnje z Wami swěšiš mókali.

Allen Mitgliedern, Freunden und Partnern der Domowina wünsche ich ein frohes Weihnachtsfest sowie Glück, Gesundheit und Erfolg im neuen Jahr. 2012 begehen wir das 100. Gründungsjubiläum der Domowina. Wir würden uns freuen, es gemeinsam mit Ihnen feiern zu können.

Dawid Statnik
předsyda/pšedsedař Domowiny

Informacije k 100-lětnym stawiznam Domowiny w slowje a wobrazu kaž tež pokazki na zarjadowanja w jubilejnym lěće wobsahuje knižna protyka, kotruž wuda Domowina w decembrje. Protyka w A-5-formaće ma wobjim 96 stronow. Zajimcy dóstanu ju w zarjedze Domowiny w Budyšinje za škitnu plaćiznu 5 €. * In Wort und Bild informiert dieser Kalender über die 100-jährige Geschichte der Domowina und Veranstaltungen im Jubiläumsjahr. Er ist für eine Schutzgebühr von 5 € bei der Domowina in Bautzen erhältlich.

Předsyda Domowiny bě swjedženski řečnik w Danskej

Třěšny zwjazk němskeje mjeńšiny w Danskej Zwjazk němskich Sewjerošleswigčanow (BDN) bě sej na swój tradicionalny Němski dzeń dnja 5. nowembra předsydu Domowiny Dawida Statnika jako swjedženskeho řečnika přeprósyl. W poňnje wobsadźenej sportowej hali w danskim Tingleffje swjećeše něhdže 500 wopytowarjow swój kóžde lěto so wotměwacy Němski dzeń. Jako dotalny najmlódši swjedženski řečnik w stawiznach tutoho dnja zdo by sej D. Statnik ze swojimi serbskimi witanskimi słowami kedžbnošć připoslucharjow. W swojej narěči rozložil potom němsce situaciju Serbow a počahowaše so tež na heslo zarjadowanja „čestnohamtske džělo“. Do swjatočnosće na Němskim dnju běštaj so D. Statnik a regionalna řečnica Domowiny Katharina Jurkowa na informaciskim zarjadowanju tutoho zwjazka a na přijecu němskeho póstlanca wobdzěliłoj.

Dawid Statnik wuži přepróšenje, zo by so zhromadnje z K. Jurkowej z mjeńšinami w němsko-danskej hra-

ničnej kónčinje zeznajomil a styki pohlubšil. Tak wopytaštaj dnja 2. nowembra w Flensburgu dansku mjeńšinu w Němskej. Rozmołwam z předsydu Dieterom Paulom Küssnerom a generalnym sekretarom Sydsleswigske Forening (SSF) Jensom A. Christiansenom přizamkny so zetkanje ze zastupjerjemi Danskeho šulskeho towarstwa a žurnalistami nowiny Flensburg Avis.

Přichodny dzeń podaštaj so na zapadny pobrjoh k Sewjernym Frizam, na rozmołwu z předsydu towarstwa Frisk Forening, mještaj skladnosć so na rańšim kruhu a wučbnej hodzinje w friziskej šuli w Risumje wobdzělic. Dale wopytaštaj Friziski institut a nowy domicil někotrych friziskich towarstwow, Frisk hus w Bredstedce. Rozmołwy njewěnowachu so jenož aktualnej situaciji mjeńšinow w Němskej, ale tež stawej přihotow europskich mišterstwow narodnych mjeńšin w kopańcy Europeady.

Po puću do sewjerneje Němskeje bě so Dawid Statnik hižo dnja 1. nowembra w Berlinje z tam bydłacy mišterstwami Serbami

zetkał. Zeńdženju z čłonami Berlinskeho towarstwa SKI slědowaše zhromadny wječor z młodzinu. Wjace hač 25 zwonka Łužicy bydłacych mladostnych a mladych swójbow wuži skladnosć, so z předsydu Domowiny wo aktualnych prašenjach serbskeho žiwjenja kaž tež možnosćach serbskorěčneho kubljanja džěci zwonka Łužicy rozmołwjeć.

Katharina Jurkowa

Předsyda Domowiny Dawid Statnik při swojej narěči na Němskim dnju w danskim Tingleffje
Foto: BDN

K 100. wrošenicy załoženja Domowiny (2. žěl)

W přédnem pókšacowanju comy se dalej nagronoju Bogumiła Šwjela pši załoženju Domowiny 13. oktobra 1912 we Wórzejcach pšiwobrošiš. Jogo słowa su se w celku jadnučki raz pšed 54 lětami w serbskej wědomnostnej publikaciji wózwawili. Tekst jo w originalu w górnoserbskej rěcy. Z lěta 1973 eksistěruju pak teke pšeložk w dolnoserbiskej rěcy. Z tym něnt pókšacujucy zachopijom. W tom wurězku Šwjelowego nagrona nadpadnjo optimism, až móžo se situacija serbstwa pólěpšowaš, gaž Serby to kšě, dokulaž kšě Serby wostaš. Rownocasnje pak pokažo referent rozměse za tych, kenž su tegdy mało nažeje do pšichoda Serbow měli:

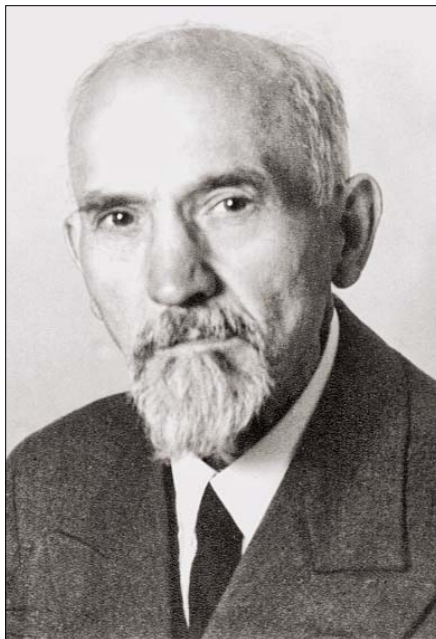
„[...] Drugi wobraz: Gjarže jěžo naša lož pó žwalach. Co wichory a wětšy jej zeškóže? Něnto glědaj w duchu naslědk, gaž su luže přédny raz wuglědali mórjo, tu wjeliku njeznatu dalokosć, a přédny raz su sebje wudhlypali dubownik a su se pušćili na ten smjertny jězd. Stotysace luži su swójo žywjenje pšisajžili, nježli až jo z nejjadnorjějšych colnow nastala sparna lož. Bžez woporow žednogo póstupa njejo! Chtož pak doprědka njejšaca, daš jo to luž, daš jo to lud, ten wóstanjo slědk, ten pak teke skomužijo swój nadawk, swóju slušnosć. Wótcyń twóju bibliju! Tam namakajoš w přédnem stawje pšikazń: Bužtej plodneje a rozpložtej se a cyńtej sebje zemju pódejšpjonu! Až dejmy se wudopołniš w kuždem nastupanju, to jo naša kšescijańska slušnosć. Naše wóšće njejsu pšecej swóju slušnosć póznali, togodla jo naš lud tak spadał a ginul.

Ale co něnto? Njejo ga pózdže, njejsmy ga ten cas zakomužili? Naš lud se drobi na wšych kóncach, wón jo tak snadny a małučki, až jo lěbda chrapka we wjelikem morju cłowjestwa. Ja nikomu za zle njamam, gaž žedneje nažeje do pšichoda a wutraša Serbow njama. Ale ja som póznał žrědło takeje nažeje: Na tej gjardej loži wjelicaš se ty, luž, swójeje mócy a mudrosći, ale weto, co sy ty, co jo twója lož na tom tšašnje wjelickem mórju? Wóna se póstarcyjo na wódu, a ty lažyš w mokšem rowje. Taka droga pó mórju nas wucy, až smy bžez bóžego šćita zgubjone, daš teke smy nejmócnjěše

na zemi, až pak z bóžej pomocu slabučki luž wjelike mócy stwórby pšewinjo.“

A dalej w nagronje w górnoserbskej rěcy:

„Štó chcyl prajić, zo něšto na swěće je přepozdže? Sy raz stejal na kupje Helgoland? (Jakub Bart-) Čišinski a druzy přéd nim su přirunali z njeje našu serbsku zemju. Tuta kupa měješe něhdy 500 wsow a džensa móžeš ju wobeńć za $\frac{3}{4}$ štundy. Z kóždej zymu,

Bogumil Šwjela (1873 – 1948) foto: SKA

z kóždym wichorom so něšto wot njeje wotdrjebi, a tola je Němska tutu kupu kupila, z wulkimi pjenjezami je knježerstwo dało wulke murje twarić: žołmy wjace njemóža ju žrać, kupa je škitowana a džeržena na tysac lět a je móčna straža přeciwo njepräčelam wótcneho kraja. Što je pozdže? Čłowjek, kiž je hač dotal jako pičk so walał po bloće, móže wot džensnišeho dnja čestny chodźić, hdyž wón chce. Čłowjek, kiž wulke kubla je přecińil, móže naraz so přeměnić a zlutniwy być, hdyž wón chce. A ze serbstwom móže wot džensa lěpje być, hdyž my chcemy.

Džěło za serbstwo sej žada mužow, wojowarjow, wopory

Pótajkim džěło za serbstwo sej žada mužow, wojowarjow, wopory. Wono ma po čłowjeskej mudrosći mało nadžije a z dowěrjenjom na Boha tola z dobrej nadžiju ruku na pluh

położimy. Što je hač dotal za serbstwo so stało w narodnym nastupanju? Hakle wot lěta 1840 so džěla za serbsku narodnosć. Hižo přjedy je narodne wědomje so zjewilo kaž pola (Jana) Hórcanskeho, (Handrija) Lubjenskeho, w Delnjeje Łužicy pola (Pomgajboga Kristaluba) Fryca, kiž w předrěči swojich přédarskich kniži praji: 'Serbski lud njesromaj se swójeje rěcy, pšetož ty sy wjeliki lud, ty maš mócných bratšow Słowjanow'; zo tamne časy su nam bibliju, přédarske, spěwarske wobradžili, to je wjele, jara wjele za zdžerženje narodnosće pomhało. Ale hižo tehdy běše to přeswědčenje, zo serbstwo z časom zańdže. (Jan Arnošt) Smoler běše tón muž, kiž jako zloćanu hwězdu nad našim narodom je postajił nadžiju, kaž wón sam je to wuprajił ze słowom: 'Njepušćmy nadžiju rjanu, zo so wróća złote časy, hdyž narodnosć wuchowamy, mamy w serbskim kraju zasy'. A (Handrij) Zejler je jemu přihłosował: 'Trać dyrbi serbstwo zawostać a serbska chorhoj zmahować, kaž dołho z drjewom zelene te hory steja lužiske'. Michal Domaška pak powita tute narodne nalěco: 'Nowe słyńco wuschójžone ředne swětło roznjaso a tek my smy wuzwolone, to nam wono pokažo'.

Haj, swětło, slónco a powětr trjeba kóždy čłowjek k žiwjenju. Hdyž serbstwo chcyše žiwe wostać, da dyrbyeše w nim nastać žadanje za tutym podložkom žiwjenja. Zo tehdom tajke hibanje w Serbach je nastalo, njeje ničo drugeho hač natureske žiwjenje, zo Serbja chcedža jako Serbja wostać. Tute žadanje je hišće džensa móčne. Njeh naši njepräčeljo a wotrodžency, njeh praja džesać króc, zo serbscy burja njechadža Serbja wostać: Ja sym we wšitkich stronach Hornjeje a Delnjeje Łužicy hač do najnowšich časow wot burskich ludži słyšał wobžarowace skórzby dla spadanja serbstwa a wjele nad tym, zo tu a tam za serbstwo so džěla. Či pak, kotřiž tak mysla, su najlěpši mužojo za svojim cyłym wobeńdženjom. [...]"

Dr. Pěťš Šurman

Pókšacowanje w pšiducem zešywk

Wulět a bal serbskich předewzaćelow Wo rjane dopomnjenki dyrbiš so sčasom starać!

Dnja 26.08.2011 podachu so někotři člonoj našeho towarstwa, Zwjazka serbskich rjemjeslnikow a předewzaćelow (ZSRP), ze Šmitec busom na ekskursiju do Berlina. Po puću přistupichu naši člonoj z Delnjeje Łužicy. Potom dojezdzechmy sej direktnje k „Reichstagej“, sydłu zwjazkowego sejma. Běchmy dołhodobnje přizjewjeni a tak so nam po kontroli dowoli, do plenarneje žurle zastupić. Młody člowjek nam wšitko derje rozkláde, kaž na př. rozrjadowanje městnow za wšelake frakcije a knjezerstwo. Tež k stawiznam tutoho domu ze šklečanej kupolu nam sylu informacijow poda. Po rozmołwje ze zapóslanču Marju Michalkowej, kiž nam swoje džělo w parlamence rozloža a na wšelake prašenja, wosebje z wida hospodarstwa, wotmołwješe, podachmy so do kupole doma. Rjany slónčny dzeń skićeše nam krasny wuhlad na stolicu. Po tym podachmy so k sydłu Němskeje železnicy, hdžež nam w prezentaciji pokazachu, kotre investicije za přetwar a wutwar zjawneje wobchadneje syće su hižo zrealizowali a kotre su hišće

planowane. Su to hoberske projekty, kiž so wosebje na wulke města koncentruja. Na kóncu mějachmy wšelake prašenja, wosebje nastupajo něhdyše stacije železnicy w našich wjeskach, kaž w Njeswaćidle, Rakecach atd. Wotmołwy běchu, kaž wšudže, ekonomisce wusměrjene: „To dyrbi so ličić“. Po tym popřachmy sej čołnikowanje na Sprjewi. Rjane twary widzachmy wotwonka a k tomu so nam ze sluchatka informacije podawachu, kaž mjena mostow „Politischer Laufsteg“ atd. Z rjanymi začiščemi, wšako smy widželi, što so z našimi dawkowymi pjenjezami stawa, wróćichmy so čili a strowi zaso do domizny.

Dnja 01.10.2011 přewjedzechmy w Lejnje „Bal serbskich předewzaćelow“. Přeprosychmy sej Serbski ludowy ansambl z Budyšina (SLA). Profesionalni wumělcy běchu jara derje přihotowani a poskićichu nam

ZSRP w Berlinie - 26. awgusta-2011

połdrahodžinski, na předewzaćelow a rjemjeslnikow wusměrjeny program. Po programje wjedžeše Alena Farkašowa, kiž mj. dr. ze stawiznskich dokumentow citowaše, zo sej rjemjeslnicy we wšelakich dobach tež runje lochko njemějachu. Spěwy, kaž „Ja sym serbski rjemjeslnik“, koče mjawčenje dweju spěwarjow abo tež zahorite hudženje na instrumentach wostanu nam wosebje w pomjatku. Dołhi přiklesk bě wumělcam wutrobity džak za rjany a poradženy program. Přejemy sej, zo so SLA tež w přichodže zachowa, běchu zakónčace słowa ze stron ZSRP, jako so wumělcam za poradženy program džakowachmy. **Monika Cyžowa**

Kermuška župy „Michał Hórnik“ w Hórkach

Dnja 12. nowembra přeprosy župa „Michał Hórnik“ člonow svojich Domowinskih skupin a towarstwow na župnu kermušku na Smolic statok do Hórkow. Wjace hač 70 člonow bě přeprošenju na zarjadowanje scěhowało, kotrež wotně so lětsa město tradicionalneho kónclětneho zarjadowanja. Při witanju skedźbni županka Trudla Kuringowa na to, zo chce so župa z tutym swjedženjom wšitkim w

župje čestnohamsce skutkowacym za jich njesprócnije džělo před a za kulisami podžakować. Wječor zahaji so ze zabawnym programom Serbskeho ludowego ansambla, kotryž měrješe so na heslo kermuški, mjenujcy swinjorězanje. Z loštnymi spěwami, basnjemi, powědančkami a rejkami wo nazymje, kermuški a swinjorězanju zamóštaj Alena Farkašová a Andreas Henčel zhromadnje z hudźbnikami

SLA publikum zwjeselić. Po tym dachu sej wšitcy chlósčenci ze swinjorězanja Marka Smoly zesłodžeć. Překwapjenka wječora bě „dolha kołbasa“ ze 17 zbasnjenymi štučkami. Wěnowachu so mjez druhim aktualnym temam w Serbach. Po tym, zo běchu wšitcy zhromadnje „kołbasu“ spěwali, buchu jednotliwe wobrazy přesadźowane. Ze zhromadnej bjesadu wjesoly wječor wuklinča.

Katharina Jurkowa

Polnje wobsadźena bě Chróšćanska Jednota dnja 18. nowembra, jako pokazachu tam producenća film „Jutry w serbskej Łužicy a pod Łužiskimi horami“. Jednaćel Domowiny Bjarnat Cyž witaše wšěch přitomnych.

Dwudžělly dokumentarny film nasta pod nawodom českeho režisera Zdeněka Flídra w českej, němskej a serbskej rěči. Serbscy křižerjo su w filmje wobšěrnje předstajeni. Zajimowane Domowinske skupiny a towarstwa móžeja sej film w zarjedže Domowiny w Budyšinje za předstajenje wupožčić abo sej jón kupić.

Foto: Cl. Škoda

Wušej 10 lět su Bórkowske na titel „Superkral“ cakali

Wót julija až do septembra jo se w 27 jsach Dolnjeje Łužyce kokot swěšił. Wót togo jo było 23 raz łapanje kokota. Wšykne 1. krale jo pšepšosyl młožinski aktiw Domowiny na 12. superkokot do Janšojc. Za nich jo to wjelika cesć, wó titel nejlěpšego rejtarja ze wšych jsow (superkral) pši łapanju kokota wójowaš.

Chwališ dej se teke lětosa dobre pšigótowanje superkokota. Wó to su se w přédnem rěže starali wšykne kralojske pórki a Janšojška młožina. Tak jo se stwórtk do swěženja wušej 35 młodostnych ze wšych jsow w Janšojcach zmakalo, aby gromaže žnjownu kronu a cesne wěnce napórali. Swěžeński pšesěg na superkokoše jo se na najsy ze 17 kralami a kralowkami zestajał. Pó starej wašni jo superkral slědnego lěta, Denis Tšuk, pšesěg nawjedował. Jomu su slědowałi kokot, žnjowna krona, žowća, Janšojške gerce a te gólcy na kónjach.

Wušej 850 pšiglědarjow jo na swězenišću južo na nich cakało, mjazy nimi teke cesne gósci ako na pšikład krajny ražc wokrejsa Sprjewja-Nysa

Harald Altekrüger a dolnołužyska županka dr. Madlena Norbergowa. Na zachopjeńku su te nejmjeńše z Janšojškeje Witaj-kupki pokazali, kak ma se kokotowa głowa wuspěšnje popadnuš.

Ale teke pla wjelikich rejtarjow jo było wižeš, až tam jano te nejlěpše sobu rejtaju. Weto su wóni skóro dvě gózinje trjebali, nježlic jo było jasne, chto jo ten superkral.

Jomu se groni Robert Krawc (Krautz) a wón pšizo z Kuparskich Bórkow. Jogo kralowka jo Anja Seidelojc. Stakim jo pó wušej 10 lětach zasej raz jaden Bórkowař superkral a pšiducy superkokot wóswěsijo se zazdašim w Bórkowach w rědnych Błotach.

Za kšidle njejsu rejtarje nagluku tak dlujko trjebali ako za głowu a Christinan Domaň z Prjawoza jo był ze swójeju partnarku Lisa-Marie Mańcojc teke pšez titul drugogo krala pšeliš glucny. Ako tšesi kralojski pórik stej se jima pšidružylej Bórkowarja Erik Końcak a Verena Lehmannojc.

Na wjacorne zarědowanje jo ceła dolnosersbska młožina pšepšosona

była a wokoło 500 luži jo pšišło na bal kralow. Zastupny jadnař Domowiny Harald Końcak jo tšoch kralow wucesił z pokalom a kralowki z pšepasom, 1. kralojskemu pórkoju jo stajił kronu. W swójom nagronje jo se wužekował Janšojškeje młožinje za dobre pšigótowanje. Až do pózneje nocy su gerce „Lausitzer Buben“ gra-li a z muziku do reje pšosyli.

tekst a foto: H. Matik

Serbski dom – zmakanišćo za wumělcow

Chtož pšizo do Serbskego domu w Chóšebuzu, ten njamóžo jano woglědaš do LODKI, k Domowinje, do Dolnosersbskeje biblioteki a do Chóšebuskeje wótnožki Załožby za serbski lud a Serbskego instituta, ale móžo se tudy w klubowni

Serbski dom w Chóšebuzu na Augusta Bebelowej droze 82 Foto: M. Helbig

teke rozglědowaš we wósebnych wustajeńcach. Z lěta 1992, ako jo se LODKA – Serbska kulturna informacija – załožyła, wugótuju tudy wósebne wustajeńce, wob lěto nanejmenjej dvě, za wětšy žěl pak tši. Głowna tema tych wustajeńcow jo mólarstwo a dalšne twórcjece wumělstwo, a to lajske a profesionalne. Tak LODKA ako głowna organizatorka spěchuju a pódpěruju zaměrnje statkowanje twórcjacych wumělcow. Mjaztym jo pšisamem kuždy serbski a nimski mólař, grafikař, fotograf a drugi twórcjacy wumělc z Dolnjeje Łužyce tudy měł swóju personalnu wustajeńcu. Teke wuměłce z Běłowóžańskich a Budyšyńskich stron su se how prezentěrowali rowno tak ako pólske, česke, słowakske, rusojske a ukrajske. Tak jo mjaztym Chóšebuski Serbski dom jaden z nejwažnjejšych zmakanišćow za wumělcow w Chóšebuzu a cełej Dolnej Łužicy. To se pokažo teke we tom, až pši wótwórjenju takich wustajeńcow mógu organizatory a wustajarje pšecaj wuwitaš 60 a wěcej woglědarjow. Mjaztym

nimi su stawne gósci, ale pšecaj zasej nowe, kótarež mógu se pši takej gózbje teke tšochu a casy teke přédny raz wopóznawaš ze serbskeju kulturu a docełego ze Serbami. Kulturne programy pši tom ga su za wětšy žěl serbske abo dwójorečne a k šyšanjeju jo teke serbska rěc.

To wšykno wótblyščuju teke něntejšna wósebna wustajeńca, ako bužo hyšći až do 13. januara. W njej pokažo 12 lajskich mólarjow a mólarjow – mjazy nimi teke Lejna Theurigowa, pšedšedarka Rady Załožby za serbski lud, - co su wóni lětosa a łoni nažěłali na mólarjskich pleinairach, kótarež jo Šula za dolnosersbsku rěc a kulturu organizěrowała w Dešnje a Chóšebuzu. „Chóšebuz ze serbskima wócyoma wizóny“ se tej gódněj a rědněj pšeglědce groni, a na 25 mólbach we wšakich technikach su wóni zapópadnuli rědnosci Chóšebuz a wokoliny. Mjaztym druzim stej pšedstajanej znata Serbska cerkwja a krajina pši Sprjewi.

Horst Adam

Zaslužbni Domowinjenjo počesćeni

Lětuši lawreaća Myta Domowiny, Myta Domowiny za dorost a Čestneho znamješka Domowiny na wuznamjenjenskim zarjadowanju dnja 14. oktobra w Budyskim Serbskim domje **fota: Jurij Helgest**

„Derje, zo wužiwamy jubileje k tomu, zo so dokładnišo z našimi stawiznami zeznajomimy. Tak móže nam Jan Kili-an džensa hišće z příkladom być. Wězo nic, zo bychmy wupućowali, ale zo za to swoje stejimy. Měli so zasadźeć za to, wo čimž smy přeswědčeni, a měli być tomu wotewrjeni, za načasnymi, snadź nowymi a njezwučenyimi pućemi pytać“, podšmórny předsyda Domowiny Dawid Statnik w swojej narěči na wuznamjenjenskim zarjadowanju Domowiny, kiž wotmě so dnja 14. oktobra w Budyskim Serbskim domje.

Myto Domowiny 2011 dóstachu:
Marga Morgensternowa z Lubina,
Regina Kumerowa ze Sulšec,
Manfred Nickel z Rownoho a
Serbska lajska džiwadłowa skupina Šunow-Konjegy.

Myto Domowiny za dorost spožči so **Dolnoserbskemu sekstetej** z Choćebuza.

Myto Domowiny spožča Domowina za wurjadne wukony w zmysle zachowanja a spěchowanja Serbstwa we Łužicy. Z nim počesćeni so čestnohamtske skutkowanje ze wšoserbskim wuznamom na wšěch polach narodneho džěła.

Za swoje zaslužby w čestnohamtskim džěle wuznamjenichu so lětsa z Čestnym znamješkom Domowiny:

Uta Kieperowa z Noweje Niwy,
Ellen Schmidtowa z Gródkka,
Petra Koarkowa z Gródkka,
Steven Jentš ze Žyłowa,
Ruth Maticowa z Wochoz,
Elwira Rathnerowa ze Slepoho,
Gabriela Korchowa z Němcow,
Günther Hoffmann z Małeje Nydeje,
Bernadet Hencyna z Pančic-Kukowa a
Měrcin Mark z Pančic-Kukowa.

Z Čestnym znamješkom Domowiny připóznawaja so wosebite wukony při zwoprawdženju programa Domowiny; wone je wěnowane narodnemu džělu we wobłuku třěšneho zwjazka a jemu přisłušacych towarstwow.

W mjenje wšěch wuznamjenjenych džakowaše so předsydka Serbskeje lajskeje džiwadłoweje skupiny Konjegy-Šunow, Regina Šoćina, za počesćenje. Skupina woswjeći dnja 26. nowembra ze swojej 13. premjeru swoje 20-lětne wobstaće. „Pilnosť, wutrajnosť a optimizm běchu zakłady našeho džěła, z kotrymž stajnje zaso wjeselo wobradźachmy džakowanemu publikumej, kiž je nam pře wšě tute lěta swěru wobchowal. Džensniše wuznamjenjenje pak rěka za nas a wšitkich tu počesćenych, nic popušćić, ale z dobom sej tež našeje narodneje hordosće wědomi być.“

B. F.

Prózdniński camp 2011 w Bórku

tekst a wobraz: Michaela Hrijehorjowa

W přemim tydženju nazymskich prózdniń 2011 knježeše nad Budyskim spjatym jězorem čile žiwjenje, jako přebywaše tam 18 serbskich a serbsce wuknjacych dźěci ze šulow Wojerecy, Slepó, Radwor, Budyšin, Pančicy-Kukow a Chrósćicy w prózdnińskim campje. Hižo dźesaty raz bě Rěčny centrum WITAJ šulerjow 3. a 4. lětnika na zhromadny prózdniński tydzeń přeprósyl. Spěšnje so dźěci wšelakich šulow mjezsobu spřečelichu. Do programa campa słušachu wopyt Džěčaceje a młodžinskeje farmy we Wojerecach, wobhladanje Budyskeho dźiwadla, wopyt Röhrscheidtowej kupjele w Budyšinje kaž tež sawrijoweho parka w Małym Wjelkowje. Wjeršk tydženja bě nazwučowanje dźiwadloweje hry a jeje předstajenje dźěcom WITAJ-skupiny Myšečanskeje pěstowarnje.

Starši su dźěcom z přikladom

Někotryzkuli wučbny srědk, kotryž so za dźěci wuwija, služi nětko tež wuwučowanju dorosćenych. Móže to być křižowka z Płomjenja, fibla přenjeho lětnika abo wučbnica za přidružnikow pjateho lětnika. K serbskej fibli je sobudželačerkka Rěčneho centruma WITAJ, Jadwiga Kaulfürstowa, příručku za němskich starších nadželała, zo bychu swojemu dźěsću pomhać móhli. Rěčne kursy tutu podpěru hišće wudospołnjeja.

Kóždy wě, zo njeje tak lochko, jako dorosćeny hišće dalšu rěč nawuknyć. Tohodla słuša kóždemu česć, kotryž so na tajke předewzaće zwaži. Příčiny za nawuknjenje serbsčiny su jara wšelake.

Wobdželnicy chcedža swojim dźěcom při šulskich nadawkach pomhać, maja serbskorěčneho partnera, z kotrymž chcedža dźěci serbskorěčne kublać, maja serbskich přečelow abo chcedža sej dwurěčnosť we Łužicy sami jako kulturnu hódnotu přiswojić. Runje tak maja sobudželačerkki RCW wjacore příčiny rěčne kursy poskićeć. Njeńdže jenož wo šěrjenje serbskeje rěče, ale zdobom wo staršiske dźělo a wutworjenje rěčnych rumow. Wšako su dorosćeni sylny příklad za dźěci. Tohodla je motiwacija dźěci, serbsčinu nawuknyć, čím wjetša, čím wjacore dorosćenych partnerow při tym namakaja. Zajim za poskitk RCW je džen a wjetši. Mamy wotpohlad, tute

kursy wobsahowje rozšěrić na intensiwně dźělo ze staršimi, zo bychu so z toho nowe kolebki dwurěčnosť a kulturneho žiwjenja wuwiali. **Manuela Smolina**

20 lět Euroregion Nysa - Dwě skupiny wěnujetej so tež serbskim wosebitosćam

Po příkladze Euroregionow, kiž su so po Druhej swětowej wójnje w zapadneje Europje wutworili, prócowachu so zamołwići namjeznych kónčin w Němskej, Českej a Pólskej wot spočatka lěta 1991 wo mjezy přesahowace zhromadne dźělo. Konstituowace posedjenje trilateralneje rady, na kotrymž so založenje Euroregiona Neisse-Nisa-Nysa dowoli, wotmě so dnja 21.12.1991 w Žitawje. 1992 schwali rada Euroregiona Nysa naćisk akciskeho programa a loga kaž tež wobzamknjenje k člonstwu w dźelowym zjednoćenstwje europskich namjeznych regionow (AGEG). Zaměr wšitkich prócowanjow w Euroregionje su aktiwity, spěchowace zblizenje, zeznawanje, zhromadne

dźělo a partnerstwo wobydlerjow. Wodžacej organaj Euroregiona stej rada a prezidij, kotrejž wo konkretnych aktiwitach rozsudzatej. Rada je trilateralna a kóžda strona ma 10 zastupjow w radze. Eksekutiwny organaj su zarjady w Žitawje, Liberecu a Jelenjej Górze. Kóžda strona rozsudža za sebjě a woli svojich zastupnikow do zhromadnych organow. Za spjelnjenje wosebitych nadawkow a rozrisanje zhromadnych problemow wutworichu so skupiny ekspertow, tak mjenowane EUREX, za 16 rozdžělnych woblukow. Składnostnje 20-lětneho wobstaća zetkach su tute skupiny přeni raz na zhromadnu mjezynarodnu konferencu dnja 30.09.2011 w Karpaczu w Pólskich Krkonošach. Dwě ze 16 EU-

REX-skupin wěnujetej so tež serbskim wosebitosćam: Je to EUREX kublanje, hdžež je ze spočatka jeje wobstaća zastupjerka Domowiny z člonom, a EUREX knihownje, hdžež je Serbska centralna knihownja mjeztym něhdže dwě léce aktiwne wobdžělena.

Sobuskutkowanje Serbow w EUREX je k tomu wjedło, zo so we wobłukomaj kublanje a knihownje serbska rěč wědomje zapřija a mješinowa problematika w Euroregionje we wšelakorych zwiskach artikuluje.

Tak wobdžělišće so na konferency w Karpaczu za Serbski institut jako člon EUREX knihownje dr. Franc Šěn a za Domowinu jako člonka EUREX kublanje regionalna rěčnica dr. Hilža Elina.

Dr. Hilža Elina

Dom Měrcina Nowaka-Njehorńskeho NAMOŁWA

Je tomu mjeztym dlěje hač dwaceći lět, zo přewostaji Měrcin Nowak swoje zawostajenstwo Serbam, to rěka Domowinje a Serbskemu muzejej. Hačkuli bu bydleniski dom z ateljejom w 90-tych lětach přetwarjeny, rekonstruowany a so džěla k zachowanju substancy přewjedźechu, stejimy džensa znowa před prašenjom, kak dom dale zdžeržec a wužiwać. Dom je dotal muzej wo žiwjenju a skutkowanju Měrcina Nowaka-Njehorńskeho, kiž so zdobom žiwjenju ewangelskich Serbow narańšich kónčin wěnuje.

Zo ma so tutón nadawk tež dale spjelneć, tole předsydstwo župy „Jan Arnošt Smoler“ na swojim posedženju we winowcu, kotrež přewjedže zhromadnje z předsydu Domowiny a zamołwitej imobilijoweho wotrjada zarjada založby w Njehornju, jasnje zwurazni. Njedostatki stareho twarjenja bjez pincy kaž tež mokrota twarsku substancu domu škoduja. Pod džensnišimi financiesnymi wobstejnoscemi su jenož minimalne,

kosmetiske wudžeržowanske džěla móžne. Mamy tohodla za trěbne, zo sej w cyłym serbskim ludže mysle wo tym činimy, kak móžemy wopomnišćo znateho molerja, spisowaćela a publicista dołhodobnje wudžeržować.

K tomu budže trěbne, wuznam jeho skutkowanja tež młodej generaciji wuwědomjeć a cyle wěsće tež za móžnymi darićelimi pytać, zo by so wusušenje domu a polěpšenje rumnostneje situacije přez wotpowědne investicije zmóžniło a dom na tute wašnje přiłhodniši za wužiwanje přez

serbske a městne towarstwa był. Skutkowanje a wliw tworjenja Měrcina Nowaka-Njehorńskeho na narodne wědomje mnohich generacijow Serbow wužaduje sej sylne prócowanja w cyłej Hornjej, srjedźnej a Delnjej Łužicy. Tuž namołwjamy wšěch do zhromadneho přemyslowanja a skutka.

Jana Pětrowa

županka župy „Jan Arnošt Smoler“

dr. Hilža Elina

regionalna rěčnica

„Łužica a brunica“ tema kubłanskeje jězby župy Budyšin

Hižo z dolhej tradiciju je w požnjencu kubłanska jězba Domowinskeje župy „Jan Arnošt Smoler“ Budyšin. W tutym léće, kónc septembra, podachu so Serbja z Budyšina, Lemišowa, Malešec, Mješic, Worcynja, Konjec pola Kubšic, Hornjeje Hórki a Barta pod nawodom županki Jany Pětroweje do srjedźneje Łužicy. Předsydstwo župy wupyta sebi wědomje „brunicowu čaru“ jako kubłanski zaměr, wšako je proces dobywanja energije poľny přećiwkow a wobdžěleni chychu so solidarni z wohroženej Slepjanskej kónčinu wopokazać.

Prěnja stacija běše informaciske srjedźišćo w léće 1998 nowonatwarjeneje milinarnje w Čornej Pumpje. Wěcywustojne, zajimawe wjedženje bu z někotrymžkuli kritiskim prašenjom wobdžělenych přetorhnjene.

W Rownom wobhladachu sej člonoj župy 12 serbskich narownych kamjenjow, kotrež buchu ze stareho pohrjebnišća wuchowane, hakle nje-dawno restawrěrowane a na nowym

městnje postajene. Dohlad do stawiznow kamjenjow dóstachu Domowinjenjo Budyskeje župy přez přinošk Trudle Malinkoweje, kotryž je w Rozhledze wozjewjeny. Mjez druhim zhonichu, kelko iniciatiwow bě trěbnych, zo bychu so tute wažne swědky našeho serbskeho namrěwstwa wuchowali. Zo hrozy znowa strach, zo stanje so Rowno z woporom brunicy, nazhonichu po tym w rozmołwje

z Manfredom Hermašom. Wón a dalši člonoj towarstwa „Njepilic dwór“ w Rownom předstajichu z hordosću swój rjany wuchowany domicil Hanza Njepile - wobnowjeny žiwy muzej z rumnosću za zetkanje. Towarstwo běše runje při přiłhotach

lětušeho domizniskeho a dwórskoho swjedženja. Wobdžěleni zhonichu tohorunja wjele wo wosobje serbskeho poľbura Hanza Njepile, kiž zamó jako přěni w Slepjanskej narěči pisać a čitać a kotryž bě hač do lěta 1856 na tutym statoku žiwy.

Zakónčaca stacija kubłanskeje jězby bě wopyt přetworjenych brunicowych slědow w parku bludzenkow we Wochozach.

Leńka Thomasowa

W Rownom wobhladachu sej wobnowjene serbske narowne kamjenje

Foto: Steffen Hejduška

Protyka zarjadowanjow k 100. róčnicy založenja Domowiny 2012

100 lět DOMOWINA
100 Jahre DOMOWINA

1912
2012

17.01.2012, 19 hodź.

Nowolětny koncert SLA składnostnje 60. róčnicy založenja Serbskeho ludoweho ansambla a 100. róčnicy založenja Domowiny na žurli SLA w Budyšinje

Nowolětny koncert SLA pši gózbje 60. wrošenice založenja Serbskego ludoweho ansambla a 100. wrošenice založenja Domowiny w zalu SLA w Budyšinje

Neujahrskonzert des Sorbischen National-Ensembles (SNE) anlässlich seines 60. Gründungsjubiläums und des 100. Gründungsjubiläums der Domowina im Saal des SNE in Bautzen

24.02.2012

Wotewrjenje wustajeńcy Spěchowanskeho kruha za serbsku ludowu kulturu z. t. w Serbskim domje w Budyšinje

Wótwórjenje wustajeńcy Spěchowanskego krejza za serbsku ludowu kulturu z. t. w Serbskem domje w Budyšinje

Ausstellungseröffnung des Förderkreises für sorbische Volkskultur im Haus der Sorben in Bautzen

26.02.2012

„Swójbna schadźowanka 2012“ – swójbne popołdno Rěčneho centruma WITAJ a Župy „Michał Hórnik“ Kamjenc w „Jednoće“ w Chrósćicach

„Familijowa schadowanka 2012“ – familijowe wótpołdno Rěčneho centruma WITAJ a Župy „Michał Hórnik“ Kamjeńc w „Jadnoće“ w Chrósćicach

Familiennachmittag des WITAJ-Sprachzentrums und des Domowina-Regionalverbandes „Michał Hórnik“ Kamenz in Crostwitz

03./04.03.2012

21. serbske jutrowne wiki w Serbskim domje w Budyšinje

21. serbske jatšowne wiki w Serbskem domje w Budyšinje

21. sorbischer Ostereiermarkt im Haus der Sorben in Bautzen

17.03.2012

Serbska prapremjera składnostnje 100 lět Domowiny na hłownym jewišću NSLDž „Za sydom durjemi“ w Budyšinje

Serbska prapremjera pši gózbje 100 lět Domowina na hłownym jewišću NSLŽ „Za sedym žurimi“ w Budyšinje

Sorbische Uraufführung anlässlich des 100. Gründungsjubiläums der Domowina „Za sydom durjemi“ (Sieben Türen) auf der Hauptbühne des DSVTh in Bautzen

29.03.2012

Wotewrjenje wustajeńcy k stawiznam Domowiny a serbskim naložkam w muzeju Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze (Pólska) – hač do kónca meje 2012

Wótwórjenje wustajeńce k stawiznam Domowiny a serbskim nalogam w muzeju Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze (Pólska)

Eröffnung einer Sonderausstellung zur Geschichte der Domowina und sorbischen Bräuchen im Museum Muzeum Ziemi Lubuskiej in Zielona Góra (Polen) – bis Ende Mai 2012

20.04.2012

Předstajenje oratorija „Nalěčo“ w Statnym džiwadle Choćebuz (premjera)

Předstajenje oratorija „Nalěše“ w Statnem žiwadle w Chóšebuzu (premjera)

Aufführung des Oratoriums „Nalěčo“ (Der Frühling) in Cottbus (Premiere)

21.04.2012

2. bal serbskich narodnych drastow w Chrósćicach

2. bal serbskich narodnych drastow w Chrósćicach

2. sorbischer Trachtenball in Crostwitz

22.04.2012, 14 hodź.

Předstajenje oratorija „Nalěčo“ w Róžeńće

Předstajenje oratorija „Nalěše“ w Rožeńše

Aufführung des Oratoriums „Nalěčo“ (Der Frühling) in Rosenthal

► dalše terminy pod/weitere Termine unter www.domowina.de

Impresum: Naša Domowina - Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywowego zwězka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske měnjenja njekryja so na kóždy pad z měnjenjom wudawačela. Redakciski kónc: 01.12.2011

wudawačel/Herausgeber: Zarjad Domowiny • Zarjad Domowiny • Geschäftsstelle der Domowina
Póstowe naměsto/Postplatz 2 • 02625 Budyšin/Bautzen • www.domowina.de

redakcija/Redaktion: Borbora Felberowa
tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mail: felber-pr-domowina@sorben.com

lektoraj/Lektoren: Božena Braumanowa, Erwin Hanuš
zhotowjenje/Satz: Lausitz-Grafik, Melanie Kotissek • čišć/Druck: Lausitzer Druckhaus GmbH Budyšin/Bautzen
„Našu Domowinu“ namakaće w interneće pod www.domowina.de ► Dokumenty/publikacije
Domowina spěčuje so wot Založby za serbski lud.